5.10.2022

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Pelastusneuvos Janne Koivukoski
Sisäministeriö, pelastusosasto

Hallinto- ja turvallisuusjaosto keskiviikko 12.10.2022 klo 09.00 / HE 154/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023
https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+154/2022

Teema: 26.30 Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

Pelastustoimen, Pelastusopiston ja Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin vuoden 2023 talousarvioon ehdotetaan yhteensä 95 miljoonaa euroa. Uutena momenttina talousarviossa on Pelastusopiston toimintamenot (26.30.03), jolle rahoitus on siirretty pelastustoimen toimintamenoista (26.30.01).

Pelastustoimen toimintamenot (26.30.01)

Momentille esitetään 4,367 milj. euroa vuodelle 2023. Momentilta maksetaan sisäministeriön pelastustoimen ohjaus ja kehittäminen.

Pelastustoimen ylijohdon johtamisjärjestelyt ja suorituskyky turvattava

Pelastustoimen ja varautumisen valtakunnalliset johtamisjärjestelyt sekä suorituskyvyn turvaaminen on saatettava vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin. Varautumisen ja väestönsuojelun resursoinnin suunnittelun ja ohjeistamisen vahvistaminen ja vakinaistaminen korostuu erityisesti nykyisessä kansainvälisessä turvallisuustilanteessa. Kehittämistyö edellyttää myös tietojohtamisen toimintamallin käyttöönottoa ja vakiinnuttamista. Pelastustoimen ja varautumisen valtakunnallisiin johtamisjärjestelyihin sekä suorituskyvyn turvaamiseen esitetään 0,880 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueiden ohjaus on varmistettava

Voimavarojen niukkuus haastaa sisäministeriön pelastusosastoa 1.1.2023 käynnistyvässä muutoksessa, kun sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen palveluiden järjestäminen siirtyy hyvinvointialueille. Pelastustoimen palveluihin ja tehtäviin kohdistuvalla strategisella ohjauksella voidaan edistää palveluiden yhdenvertaisuutta, laatua ja kustannustehokkuutta. Sisäministeriön pääluokkaan (26.01.01) tehty esitys hyvinvointialueiden pelastustoimien lisäresursoinnista (5 htv:llä) aikaisemmin myönnetyn vastaavansuuruisen resurssin lisäksi, ei kuitenkaan menestynyt. Sote- ja pelastustoimen uudistuksen HE:ssä tehty arvio voimavaratarpeista sisäministeriön pelastusosastolle on 10 htv:tä. Arvio vastaa järjestämislain luvun 3 mukaisten ohjausvälineiden toimeenpanon edellyttämää työmäärää.

Pelastustoimen ICT-järjestelmät edellyttävät pysyvää kehittämis- ja ylläpitorahaa

Pelastustoimen tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät pysyvää lisäystä pelastustoimen toimintamenoihin. Pelastustoimi osallistuu ja ottaa käyttöönsä turvallisuusviranomaisten yhteisiä ja pelastustoimessa yhdessä toteutettuja tietojärjestelmiä. Tämä edellyttäisi noin 2,0 milj. euron lisäystä vuodelle 2023. Pysyvä määrärahalisäys tarvitaan vuodesta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

2024 alkaen. Pelastustoimen tietojärjestelmien, tiedonhallinnan ja tietohallinnon kehittäminen yhtenäistää toimialan toimintaa, myös hyvinvointialueiden tarpeet huomioiden, sekä vähentää erillisten tietojärjestelmien määrää merkittävästi, kun kehittämistä tehdään kansallisesti yhtenevästi eikä organisaatiokohtaisesti.

Pelastusopiston toimintamenot (26.30.03)

Momentille esitetään 17,109 milj. euroa vuodelle 2023. Momentilta maksetaan Pelastusopiston koulutuksen varsinaiset toimintamenot ja kansainvälisen pelastustoiminnan toimintamenot.

Pelastajien määrä kaksinkertaistettava

Vuoteen 2030 mennessä arvioidaan tarvittavan 1 000 pelastajaa enemmän nykyiseen koulutusmäärään verrattuna, jotta turvallisuuden kannalta välttämättömät pelastuspalvelut voidaan taata jatkossakin. Tämä tarkoittaa pelastajakoulutuksen kaksinkertaistamista vuodesta 2024 lähtien vuoteen 2030. Koulutuspaikkojen lisääminen edellyttää henkilöstövoimavaroja suunnitteluun ja opetusjärjestelyihin sekä kehysrahoituksen oleellista (n. 6 milj. e/v) korottamista vuodesta 2024 lähtien. Hallitus esittää Pelastusopistolle 0,6 miljoonan euron lisäystä pelastajakoulutettavamäärän lisäyksen suunnitteluun. Pelastajatutkintojen sisällölliseen kehittämiseen esitetään 0,08 miljoonan euron lisäystä. Pelastajakoulutettavamäärän lisääminen edellyttää myös Pelastusopiston ajoneuvokaluston (sammutusautot) hankkimiseksi tarvittavia määrärahoja.

Esitykset Pelastusopistolle pelastus- ja siviilivalmiuden tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamisesta ja varautumis- ja väestönsuojelukoulutuksen määrän lisäämisestä eivät sisältyneet hallituksen esitykseen. Näillä lisäyksillä olisi vastattu toimintaympäristön muutokseen.

Pelastusopiston taloudellinen tilanne on tulevina vuosina haastava. Perustaso on pystytty ylläpitämään määräaikaisella 2,4 miljoonan euron määrärahalisäyksellä, joka päättyy tämän vuoden lopussa. Ensi vuosi pystytään hoitamaan sisäasiainhallinnon sisäisin määrärahakohdennuksin. Jos määrärahakehys ei nouse, on haaste kouluttaa edes opiston aiempaa perustasoa, ts. 120 ja 32 hätäkeskuspäivystäjää, saati nykymäärää alipäällystöä ja päällystöä. Tarvittavaa määrää ammattitaitoista henkilöstöä ei näin ollen pystytä varmistamaan myöskään valmistuvien opiskelijoiden määrien kautta osalta, eikä pelastustoimen suorituskykyvaatimuksiin pystytä tällöin valtakunnallisesti vastaamaan. Ilman kehysrahoituksen korjaamista jouduttaneen Pelastusopistossa sopeuttamistoimiin vuonna 2024.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (26.30.02)

Momentille esitetään 70,550 milj. euroa. Momentilta maksetaan Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot.

Hätäkeskuslaitokselle ehdotetaan kehyspäätöksen mukaista 2,35 miljoonan euron lisäystä hätäviestijärjestelmän uudistamiseen.

Pitkällä aikavälillä Hätäkeskuslaitoksen rahoitustilanne on hyvä. Vuoden 2022 rahoituksella henkilötyövuosimäärä 590 on mahdollistanut riittävän nopean hätäilmoitusten käsittelyn, mutta kriisitilanteen sietokyky on ollut huono ja henkilöstön kuormitus on suuri. Henkilöstömäärä on ollut ~~alimitoitettu~~ pitkään alle tavoitetason ja työ on raskasta. Tämä on näkynyt pitkään korkeina sairauspoissaololukuina ja mahdollisuudet henkilöstön kouluttamiseen ovat vähäiset. Lisäksi hätäkeskuspäivystäjien keski-ikä on ollut jo jonkin aikaan nousussa.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Pysyvän määrärahatason nostolla aikaan saatu henkilötyövuosimäärätavoitteen 630 htv saavuttaminen pitäisi helpottaa henkilöstön työkuormaa. Määrärahan noston myötä tulevia hätäkeskuspäivystäjäkurssien alueellisia ja kielellisiä painotuksia voidaan tukea.

Erityismenot (26.30.20)

Momentille esitetään 3,0 milj. euroa vuodelle 2023. Momentilta maksetaan ilma-alusten käytöstä etsintä- ja pelastustehtäviin aiheutuvat menot, kansainvälisen hätäavun antamisesta ja siihen varautumisesta aiheutuvat menot sekä metsäpalojen tähystystoiminnasta aiheutuvat menot.

Momentilta on maksettu vuonna 2022 Ukrainan kriisistä aiheutuvan siviilipuolen materiaaliavun menot. Kriisin jatkuessa momentin määrärahatarve lisääntyy.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@govsec.fi | www.intermin.fi